Шочмо эл, порылык да чын верч!
Будь★готов
Ямде лий
44-ше (3795) №, 2026 ий **6 ноябрь**, кугарня
0+
1933 ий 1 февраль годсек лектеш

Шергакан кундемнам моктен мурена

30 октябрьыште Республикысе йоча да самырык-влаклан В.Х.Колумб лӱмеш книгагудышто Марий Эл нерген ятыр поро шомак йоҥген. «Мый йӧратем родной элемым» республикысе конкурсышко ушнышо 140 наре ӱдыр-рвезе, шочмо кундем дене кугешнен, тудын пӱртӱсшым йӧратен, калыкшым, эртыкшым пагален, почеламутым сылнын лудын.

3

Иктаҥашышт-влак коклаште икымше верыш лекше Давид Забродин (Медведево, Знаменский) ден Александра Антропова (Параньга, Матародо).
Оля Майкован фотожо.

ПОДПИСКЕ 2027 ийын икымше пелийжылан «Ямде лийлан» возалтса.

Индекс – П4696.

Ак – 578 теҥгеат 16 ыр (Марий Элыште).

Рекламе.

Редакций гоч подпискым ышташ йӧн уло.
Ак – 200 теҥге.
8(8362) 45-22-82
телефон номер дене редакцийыш йыҥгыртыза.

Пӧлекым модын налнеда?
Тугеже газетлан подпискым ыштыза да квитанцийжым редакцийышке колтыза.

Усталыкнам тергенна

Октябрь кыдалне У Торъял посёлкысо тӱвыра рӱдерыште «Финн-угор тӱня» районысо фестиваль-конкурс нылымше гана эртаралтын. Тушко У Торъял, Тошто Торъял, Элембай, Немда да Д.И.Онар лӱмеш Токтарсола школла гыч чолга ӱдыр-рвезе-влак ушненыт. Мемнан школ гыч лу тунемше усталыкшым онччыктен. Иктышт почеламутым каласкаленыт, весышт мурым мурены. Чылаже ныл номинаций лийын. Тиде конкурс финн-угор калык-влакын тӱвыращт да йӱлашт дене келгынрак палымым ыштен.

Мый Алёна Яковлеван «Оръеҥлан» почеламутшым каласкаленам. Сценыш марий тувырым чиен лектынам. Тиде конкурс мыланем моткоч келшен. Эше ик гана веле огыл выступатлаш тӱҥалам манын ӱшанем.

Фестивальыште ик участникымат ойырен коден огытыл. Кажнылан грамот ден изирак пӧлекым кучыктеныт. Мучашлан тӱшка фотом ыштенна **(снимкыште)**.

Ксения ПРОТАСОВА.
У Торъял, Токтарсола.
Фотом школ архив гыч налме.

Икымше таҥасымаш

29 октябрьыште Советский районысо Роҥго кыдалаш школышто дроным виктарыме дене «Пилоты будущего» чемпионатын регионысо йыжыҥже эртаралтын. Тудым «Движение Первых» толкын «Молодёжь и дети» нацпроект почеш эртарен. Таҥасымашке 48 ӱдыр-рвезе ушнен. Морко район гыч мый да 2-шо номеран Морко школ гыч Сергей Пуртиков лийынна **(снимкыште)**. Мый тыгай таҥасымашке икымше гана ушненам. Садлан чот ямдылалтынам. Беспилотникым виктараш тунемаш 2-шо номеран Морко школышто пашам ыштыше Альберт Родионович Семёнов деке коштынам. Тудо эн онччыч компьютерыште виктараш тунык-тен, вара – лӱмын келыштарыме пӧлемыште.

Таҥасымашын программыже оҥай лийын, шуко ум пален

налынам. Мый «Технический симулятор» ден «Класс 75 мм» таҥаслашке ушненам. Ӱдыр-рвезе-влак пеш мастар улыт, сайын виктарат. Республикыште сеҥышше-шамыч всероссийский таҥасымаште мастарлыкыштым тергаш тӱҥалыт.

Дмитрий ВАСИЛЬЕВ.
Морко, Шордӱр.
Фотом еш архив гыч налме.

РОССИЙЫСЕ УВЕР

Нейросеть да искусственный интеллект дене пеҥгыде кылым кучышо ӱдыр-рвезе-шамыч «Изучи интернет – управляй им!» онлайн-чемпионатыште шинчымашыштым терген кертыт. 15 ноябрь марте игра-интернет.рф сайтыште заданийым ыштыман.

Сӱретлаш йӧратеда? Тугеже «Я – ХУДОЖНИК» всероссийский конкурсыш ушныза. 7-18 ияш самырык сӱретче-влак, усталыкдам тергыза. Рисуйснами.рф сайтыште ныл номинаций гыч келшышыжым ойырыза да пашадам колтыза.

Эрмитаж тоштерлан У ийым вашлияш полшынет? Тугеже «Создай экспонат для Эрмитажа» конкурсыш ушно да кож модышым ыште. Йодмашым 15 ноябрь марте колтыман. Тӱрыс увер – hermitagemuseum.org сайтыште.

МАРИЙ ЭЛЫСЕ УВЕР

Санкт-Петербургышто эртаралтше «Голос России: Поэзия. Творчество. Диалог культур» всероссийский фестивальыште Йошкар-Оласе Политехнический лицей-интернатыште тунемше Мария Ямбарцева ден Виктория Ложкина икымше ден кумшо верлам сеҥен налыныт.

18-20 ноябрьыште Звенигово оласе 3-шо номеран школышто «Лӱдыкшыдымылык школ» толкынын регионысо слётшо эртаралтеш. 12 ноябрь марте йодмашым колтыман. Кумда увер – rv12.ru сайтыште.

«Первая профессия» проект 7-11-ше класслаште тунемше-влаклан икымше паша специальностым налаш йӧным пуа. Тичмаш уверым copp12.ru сайтыште лудаш лиеш.

Лу ий деч кугурак ийготан-влак коклаште ойыртемалтше ӱдыр-рвезе-шамыч.

Шергакан кундемнам моктен мурена

Тӱҥалтышыже – 1-ше лаштыкыште.

Ача-ава, воспитатель, туныктышо-шамыч, ӱдыр-рвезе-влакын сылнымутлан шӱман улмыштым шекланен, нунылан вияҥаш полшат. Ты шонымаш денак тӱрлӧ конкурсыш ушнаш темлат, кружоклаште мастарлыкыштым вияҥдаш йӧным ыштат.

– Конкурс-влакым эртарымым шкеак эскерена. Почеламутым койыш-шоктышлан да ийготлан келшышым ойырена. Чаткан, йоҥгыдын ойлаш манын, сайын ямдылалташ кӱлеш. Давид эргым йӱк дене модеш, кӱлмӧ годым кидше дене кумылжым ончыкташ полша. Ты конкурсыш кумшо ий почела ушнен. Эре сеҥыше радамышке лектын. Ева шӱжаржат вараш ынеж код, мастарлыкшым тергаш тырша, – ойла 10-14 ияш-влак коклаште икымше верым налше Давид Забродинын аваже Александра Сергеевна.

Йочасадыш коштшо да тӱҥалтыш класслаште тунемше-влак тений поснак ятырын лийыныт. Ньога-шамыч, вожылмыштым, лӱдмыштым шылтен, руш да марий поэт-влакын почеламутлаштым чылт изи артист гай каласкаленыт. А сылнымут пайремыш ушнышо кажне еҥ нуным шокшо кидсовыш дене вашлийын. Сеҥыше-влакым тӱрлӧ ийготан-шамыч коклаште палемденыт.

Анастасия Яковлева,
3-шо номеран Медведево школын тунемшыже:

– Йочасадыш коштмо годсек тӱрлӧ конкурсыш ушнаш тыршем. Мылам ты сомыл моткоч келша. Конкурсыштo Любовь Прозорован «Марий Элем, шочмо верем» почеламутшым каласкаленам. Ончышо-влак радамыште мыйын гаяк йочашамычын ача-авашт лийыныт, садлан тургыжланен омыл.

Оля МАЙКОВА.
Авторын фотожо-влак.

Поян кече

Шыже каникул тӱҥалмеке, 8-11-ше класслаште тунемше-влак Йошкар-Олашке экскурсий дене коштынна. Эн ончыч Республикысе сӱретсымыктыш тоштерыште лийынна. Тушто мыланна рӱдолалан 442 ий темымылан пӧлеклалтше квиз-модышым эртареныт. Вич командылан шелалтын, ныл турышто йодыш-влаклан вашмутым пуэнна. Ме, 8-ше классыште тунемше-шамыч, сеҥышыш лектынна!

Варажым сӱретче Иван Алексеевич Михайлинын выставкыжым онченна. Тоштерын пашаеҥже Аксинья Георгиевна шуко ум каласкален. Акпарс, Чоткар патыр нерген шинчымашнам пойдаренна.

Ты кече поян уверым, куан кумылым пӧлеклен.

8-ше классыште тунемше-влак. Волжский, Сотнур.

Тӧрлатымаш

2026 ий 30 октябрьыште савыктaлтше «Ямде лий» газетыште икымше лаштыкыште «У Торъял районысо тӱвыра да каныме рӱдерысе «Йоча йӱк-йӱан» йоча вокал студий» олмеш «Семэнгер» марий муро студийыш коштшо ӱдыр-шамыч» манын лудман.

Калыкмут-влак

- Тунемде, паша ок ушно.
- Тунемде, туныктышо лияш ок лий.
- Тунеммаш – шинчымашын аваже.
- Тунемше еҥ кандаш шинчан.
- Уш – оза, шинчымаш – уна.

Пайдале вашлиймаш

Лицейыште Александр Аркадьевич Васильев дене вашлиймашым эртаренна **(снимкыште)**. Тудо тунемше-шамычын йодышыштлан вашмутым пуэн. Александр Аркадьевич 30 ий утла ты тунемме тӧнежым вуйлатен. Каласкалымыжым колышташ пеш оҥай лийын. Пашажым чон йӱлен ыштен. Садланак ятыр наградыже уло. Эн шергаканже «Россий Федерацийын сулло туныктышыжо» да «Марий Эл Республикын калык туныктышыжо» чаплӱм-влак. Тудын паша саскаже тачат коеш. Александр Аркадьевичын тыршымыжлан кӧра профильный класс-шамычым почыныт. Тыге школ лицей статусым налын. Ме А.А.Васильев дене кугешнена.

Полина АЛЕКСЕЕВА.
Морко, Коркатово.
Фотом лицейын архивше гыч налме.

Йомак тунықта

Книга – мемнан йолташна. Тиде ойым ятыр гана колынам. Тӱнямбалне шуко оҥай книга ул. Лудаш кумыл гына лийже. Изиэм годым мыланем книгам авам лудын, а кызыт – шке. Мыланем Александр Пушкинын «Йомак-влак» книгаже келша. Ятыр сылнымут кокла гыч «Кол да колызо нерген йомак» чонем утларак савырен. Тиде йомак мемнам пашам йӧраташ тунықта. Яра нимоат огеш тол. Тыланет полшат гын, таум ыштен моштыман. Ваш келшен да полшен илыман.

Костя КУДРЯШОВ.
Морко, Коркатово.

Шӧртньӧ леведыш

Шыже мыйым ӧрыктарыш
Да чиям йырвашак шарыш.
Лие шокшо кечыжат,
Ал кеҥежын пӧлекшат.

Кугешнен йолташыж дене,
Талышнен мардеж эрдене.
Ош куэмым рӱзкала,
А лышташ йырваш шарла.

Лектым куржын мый уремыш –
Чылтак шӧртньӧ ты леведыш.
Лийже ыле шулдырем,
Пыл коклашке чоҥештем.

Кече пӱялеш шинчам,
Кумыл нӧлталтеш, шижам.
Кидышкем ручкам налшаш
Ужмо-колмым сералташ.

Ульяна САДОВИНА.
Звенигово, Шолэнер.

Марий улмыж дене кугешна

Магдалина Батаева **(снимкыште)** Звенигово район Чакмарий школышто 11-ше классыште тунемеш. Ӱдыръеҥ марий улмыж дене изинек кугешнен кушкеш.

– Ачам Эдуард Борисович – олыкмарий, авам Елена Варсонофьевна – курыкмарий. Марий йылмын кок наречийжым шымлем, икгайлыкым, ойыртемым кычалам. Ятыр курыкмарий шомакым палем. Тиде шочмо йылмын поянлыкшым, мотор улмыжым шижаш полша. Ешыште марла мутланена. Арам огыл тыге ойлат: «Чылажат еш гыч тӱҥалеш. Еш – тӱҥ эҥертыш». Ачам ден авамлан тауштен илем, – ойла ӱдыр.

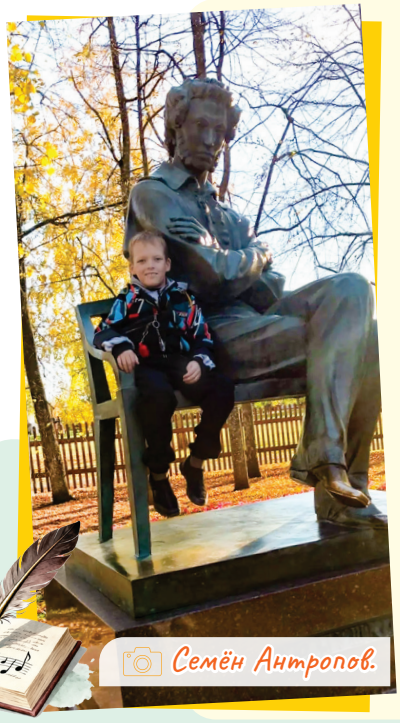
Магдалинан школышто кокымшо аваже ул – марий йылмым да литературым туныктышо А.А.Андреева. Ӱдыр Антонина Аркадьевнам сеҥымашлаж дене куандара. Марий йылме дене олимпиадыште районысо йыжыҥыште веле огыл, республикыштат сеҥышыш лектын. Регион-влак коклаасе йыжыҥыштат кокымшо лийын. Тидлан Правительствын грантшым кучыктеныт.

Магдалина марий йылме, тӱвыра дене кылдалтше мероприятийлашке эре ушна. Шымлыме пашамат воза.

Мутлан, Волжский округ Кугу Корамас школышто эртаралтше йоча да самырык-влаклан «Наследники Чоткара» республикысе этнослёт радамыште лийше «Чоткар тукым улына» краеведений конференцийыште Чакмарий школжын эртыме корныжо да кызытсе илышыж нерген каласкален. Чолга ӱдыр ончыкылыклан кугу ӱшаным пуа.

Христина АЛЕКСАНДРОВА.
Фотом школ архив гыч налме.

Семён Антропов.

Тора Болдиныш

Октябрь тӱҥалтыште Угарман кундемысе Большое Болдино селашке экскурсий дене миенна. Тушто руш поэт А.С.Пушкинын чапле тоштер-заповедникше верланен. Тудым 1949 ийыштак почыныт. Тоштер комплексыште тӱрлӧ оралте ул: ожнысо пӧрт, имне ашныме вӱта, шурно аралыме вер... Тораште огыл икмыняр изи пӱя верланен. Вӱдыштӧ ирлудо-влак ийын коштыт. Пӱя воктене – йолын кошташ келыштарыме кӱвар.

Мыланна тушто чылажат келшен, шуко оҥайым пален налынна. Болдиныште А.С.Пушкин ятыр гана лийын улмаш. Туштак шуко почеламутым возен. Александр Сергеевичын илыме пӧлемже эн чот шарналт кодын. Пырдыж пелен шогышо шкаф, ӱстел ден пӱкен-влак, пырдыжшагат, воштончыш ден фотосӱрет-шамыч онычысо жапыш пӧртылтат.

Семён АНТРОПОВ.
Шернур, Лажъял.
Фотом еш архив гыч налме.

• Ушан ой •

Илышлан чыла пуэт –
Лач тунам лият поэт.

Аркадий КАНЮШКОВ.

Ӧрыктарыше сӱрет

Ме класс дене «Чодыран йолташыже-влак» кружокыш коштына. Тӱрлӧ янлык, кайык, кушкыл нерген пален налына. Ик мотор кечын туныктышына Татьяна Анатольевна Конакова мемнам шочмо кундемым эскераш экскурсийыш коштыктен.

Корнына шыжымсе чодыра, изи энгер гоч эртен. Ме мераҥым, урым, ужавам да тӱрлӧ кайыкым ужынна. Умдырым вашлияш пиал шыргыжалын огыл. Но тудын «паша кышажым» онченна **(снимкыште)**. Могай кугу тополым йӧрыктен! Южо пушеҥгым пелыжым веле йыген. Чоҥаш тӱҥалме пӧртшымат ужынна.

Мыланна экскурсий пеш келшен. Шочмо кундемым шымлаш утыр кумылаҥынна.

Амелия КОШПАЕВА.
Шернур, Кукнур.
Татьяна Конакован фотожо.

Нарынче курезе

Кажне каныш кечын шочмо кундемысе ер-влакым ончал савырнашак тыршена. Чачук ерыш ошкылмына годым авам дене корно воктене нарынче тӱсан поҥгым верештна. Авам ойла: «Тиде вет курыс!» Мемнан кундемыште курезым тыге маныт. Курезе ошо, шем тӱсан лиеш. А тыгайым икымше гана ужам. Авамат ты поҥгым ужын огыл. Тукым кокажын погымыжым веле шарна.

Тыге ме лышташ йымалне нарынче курезым кычалаш тӱҥална. Икыт, кокыт, кумыт... Коло наре поҥгым муна. Изижымат, кугужымат верештна. Чодыра озалан тауштен, Элнет воктеч мӧҥгӧ йывыртен ошкылна. Мотор курезым, сайын эрыктен, мушкын, шинчал да пурыс дене варен, банкыш оптышна. Телым парең-ге дене кочкаш тамле лиеш.

Марина СТЕПАНОВА.
Волжский, Упшер.

Калык пале

Шыжым покшым
возеш гын,
игече ояра.

Шыже тӱс

Шыжым кава чӱчкыдын пылан да юалге гынат, ме, йоча-влак, уремыште юарлаш куанена. Тӱрлӧ тӱсан ваштар лышташым кышкылтын модына. Пушеҥге-шамычын ваштальтмыштым эскераш моткоч оҥай. Янлыкат йӱштӧ толмылан эркын ямдылалтеш. Маска вашке малаш возеш, кишке мланде йымалан илыме верым келыштарен, мераҥ сур ужгажым ваштальта. Кайык-влак шокшо элыш чоҥештат. Нуно шочмо кундем дене йӱкланен чевердасат.

Арина НАЗАРОВА.
Паранька, Матародо.

Пӱртӱсын йолташыже улыт

«Орлята России» йоча толкыныш ушнышо ӱдыр-рвезе-влак тӱрлӧ акцийыште участвоватлат. Теве Йошкар-Оласе 80-ше номеран «Ӱжара» йочасадыш коштшо икшыве-шамыч да нунын воспитательышт **(снимкыште)** Тарханово паркышке походыш миеныт. Йыр улшо пӱртӱсын моторлыкшым эскерен, тудым аралаш кӱлмӧ нерген мутланеныт.

Йочасадыште ты теме ик эн тӱҥлан шотлалтеш. Ньога-шамыч ача-ава-влак дене пырля сӱретлат, поделкым ямдылат. Чодыран пайдаже нерген мутланымашым эртарат. Йоча изинек тидым умылен да ужын кушшаш.

Надежда ГОДУНОВА.
Светлана Маланинан фотожо.

«Ам-ам» опталта

Таче шочмо кечемлан
Лие сай пӧлек мылам.
Йӧраталме акаем
Барсик пийым кучыктен.

Барсик, ну-ка, мыланем
Пу чапатым кидышкем.
Коктын шыргыж ончалына,
Сай йолташ ме лийына.

Барсик мыйым ӱпшынчеш,
Йылмыж дене нулалеш.
Могай пушкыдо пунан,
Тудо моткочак ушан.

Тамле шӧрым мый пукшем
Да уремыш коштыктем.
«Ам-ам» манын опталта,
Уло ялым кынелта.

Тимофей ИВАНОВ.
Морко, Шордӱр.

Саламлалт мошта

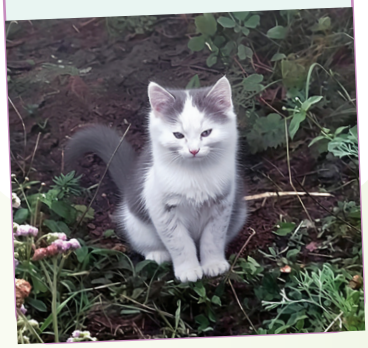
Бобик пием ача-авамлан моткоч куана. Кажне гана нуным кокйола шогалын вашлиеш, саламлалтме семын опталтен колта. Снежок пырысым гын шкеж деч покта. Шем тӱсан пунаштыжо кӱрен пале-влак улыт. Пеш моторын коеш. Ныл йолан йолташем йӧратем.

Семён СОЛОВЬЁВ.
У Торъял, Токтарсола.

Име гай кӱчан

Пырысиге, пырысиге,
Кӱчшӧ тудын лачак име.
Сырыктем гын, удыралеш.
Модыктем гын, нулалеш.

Алина КИРИЛЛОВА.
Морко, Шордӱр.
Авторын фотожо.

Ушкал перкем пӧлекла

Кызыт яллаште ушкалым шагалын ончат. Теве У Торъял округ Токтарсола школышто 2-шо классыште тунемше Вика Черняева, вич ушкалым да кок ӱшкыжым ашнена манын палдарымекыже, моткоч ӧрыктарыш. Ӱдыр дене ты кундемыш паша дене мийымына годым палыме лийна. Чынжымак, тудын аваже, уста озавате Инна Ивановна, вольыкым моткоч йӧрата, акла. Тыгак казам, сурткайыкым, кум пийым, ныл пырысым ашна.

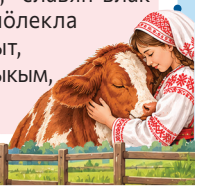
– Ушкал-влакын лӱмышт – Маня **(снимкыште)**, Даша, Маша, Дочка, Зорька. Нуно шыма улыт. Кажне кечын кӱтӱш коштыт. А шӧрышт могай тамле-е-е! Эшежым пайдале. Мый вольыкнам йӧратем да авамлан ончаш полшем, – ойла Вика.

Оля МАЙКОВА.
Авторын фотожо.

Палаш оҥай

1. Ушкалын нерыштыже икте-весе деч ойыртемалтше тӱр уло. Тудым айдемын кидпалыж дене таҥастараш лиеш.
2. Тӱрлӧ тамым ойырен моштат.
3. Нерӱпшышт виян. 8-10 километр тораште улшо вӱдым, кочкышым шижыт.
4. Шагатыште 50 километр писылык дене кудал кертыт.
5. Йошкар тӱсым огыт уж. Пелгандым, нарынчым, ужаргым сайын ойырат.
6. Икмыняр калык тӱвыраште ты вольыкым ю виянлан шотлат да моткоч аклат. Мутлан, славян-влак ушкал перкем пӧлекла манын ӱшаненыт, ӱшкыж – поянлыкым, вий-куатым.
7. Зоолог-влак 11 тӱрлын ломыжмым палемдат: презым шӱден, лӱшташ ямде улмым ончыктен, тургыжланыме дене палдарен да молат.

Клеопатра

Клёпушка кӱчык пунан британский урлык пырыслан шотлалтеш. Самырыкше годым ик игым ыштен. Тудым Юлиана манын лӱмденыт. Клёпа, мыйын шочмеке, эре пеленем лийын. Ача-авамлан мыйым эскераш полшен. Шортмо йӱкем колмеке, воктекем кудал толын лыпландараш тыршен. Кызыт Клёпа 14 ияш. Мый тудым пеш йӧратем.

Диана МИРОНОВА.
2-шо номеран Медведево школ.

Мом ышта – кӧ пала?

Мыйын Пушистик пырысем уло. Тудо кечывалым эре мала. Мом гына огеш коч: киярым, киндым, шылым, шӧрым да молымат. Школ гыч толмем ала-кузе шижеш: капка ончыко вашлияш лектеш. Кастене уремышке лекташ магыралта. Эрдене веле толеш. Кушто коштеш, мом ышта, кӧ пала?

Арслан МИХАЙЛОВ.
Морко, Коркатово.

Ушан Месси

Мыйын Месси пырысигем уло. Лӱмжӧ пеш оҥайын йоҥга. Ты лӱмым шкеак пуэнам. Телевизор дене Месси футболистым ужмеке, тыге лӱмденам. Месси – ушан пырысиге. Кажне эрдене мыйым школышко ужата, а кастене вашлиеш.

Тудын шинчаже изи полдыш гай, а пунжо пушкыдо-пушкыдо. Йолышкыжо пуйто ош носким чиен. Месси тамлын кочкаш йӧрата. Шӧрлан, колбасалан, шыллан поснак куана. Тудо мыйын йолташем.

Петя ЦУРКАН.
Волжский, Пӧтъял школ пеленысе Йоча усталык пӧрт.

Озаҥысе цирк

Ме, 7-ше «Б» ден 4-ше «В» класслаште тунемше-шамыч **(снимкыште)**, Озаҥ олаш циркыш миенна. Программе пеш оҥай лийын. Румыний, Италий, Армений, Молдова, Беларусь, Россий, Татарстан гыч артист-влак мастарлыкыштым ончыктеныт.

Чылаланна Италий гыч дрессировщик пеш келшен. Тудо клеткыште лу тигр коклаште ласкан гына шоген. Шижаш лийын: нунын коклаште умылымаш уло. А кок клоун представлений мучко ончышо-шамычым воштылтен да кумылым нӧлтен.

Класс вуйлатыше-влак Людмила Яковлевна ден Галина Алексеевналан да ача-ава-шамычлан тыгай пӧлекым ыштымыштлан таум ойлена. Театр, йоча-влак, циркыш миен толза.

7-ше «Б» классыште тунемше-влак.
Звенигово, Чакмарий.
Фотом школ архив гыч налме.

Шыже пайрем

Лицейын изирак класслаштыже тунемше-влак шыже балым эртареныт **(снимкыште)**. Чыланат чапле костюман лийыныт. Пайремыште сай кумыл ден шыргыжмаш, модмаш, мурымаш ден куштымаш озаланеныт. Ӱдыр-рвезе-влак шыже нерген почеламутым лудыныт. Эн оҥайже модмаш лийын. Йоча-шамыч зал мучко «шаланыше» пакчасаскам, пӱгыльмым да фруктым погеныт.

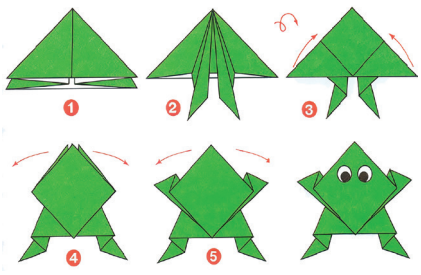
Полина АЛЕКСЕЕВА.
Морко, Коркатово.
Фотом лицейын архивше гыч налме.

11 ноябрь – оригамин тӱнямбал кечыже.

Мастар кид

Тиде кечым 1980 ийыште Японийыште пеҥгыдемденыт. Тудо Икымше тӱнямбал сар пытыме кече дене кылдалтын. Оригамин тӱнямбал кечыжын символжылан кагаз гыч ыштыме турня шотлалтеш.

Сӱретым ончен, ужавам ыштыза.

Историйым шергалына

1943 ий 6 ноябрьыште совет войска Киевым фашист тӱшка деч утарен.

***

7 ноябрьыште Россий ыште Воин Чап кече палемдалтеш. 1941 ийыште ты кечын Москошто Йошкар площадьыште военный парад лийын.

***

1918 ий 11 ноябрьыште Икымше тӱнямбал сар пытен.

***

1480 ий 11 ноябрьыште Угра энгер воктене руш да татар-монгол войска-влакын вашшогымышт мучашлалтын. Золотая Ордан ханже Иван III кугыжан войскаж ваштареш сӧйым тарваташ тореш лийын да чакнен. Руш кугыжаныш тӱрыснек эрыкшым пӧртылтен.

0+
Ямде лий

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскерыме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404, 2023 ий 22 сентябрьыште пуымо.

Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.
Директор – Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тӱҥ редактор – Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1500 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак: Марий Эл Республикысе Тӱвыра, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ, 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20-шо пӧрт. Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме.
Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Соловьёв урем, 22Г.

Печатыш пуымо жап – 14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымашышт тӱрлӧ лийын кертыт. Серыш-влак мӧҥгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

vk.com/yamde_lii
t.me/yamdelii
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

У конкурс

Пӱртӱс мастаргудо

Полина ПУДОВА.
Кужэнер, Шӱдымарий школ пеленысе йочасад.

Богдан НИКИФОРОВ.
Кужэнер, Руш Шой йочасад.

Валерия ПОРФИРЬЕВА.
Марий Турек, «Изи куэ» йочасад.

Шинчымаштетым терге

Танастаре, шотло да < , > але = знак-влакым шынде.

303 005 ? 330 050	400+340 ? 880-190	11 X 90 ? 11 X 100
6150 ? 6240	28 : 4 ? 91 : 13	136: 17 ? 120 : 15
2001 ? 1002	90 X 5 ? 730-280	24+132 ? 200-67

Задачым шотло

Тунемше кум кече почела 45 лаштык дене книгам лудын. Вара эше 50 лаштыкым лудын. Книга 300 лаштыкан гын, тунемшылан эше мыняр страницым лудаш кодын?

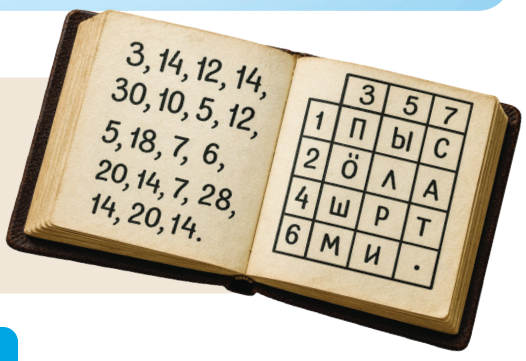
Турист-влак ик шагатыште ныл километрым эртат. Чылаже 28 километрым ошкылыныт. Нуно ты кужытым мыняр шагатыште эртеныт?

Руш калык йомак почеш мужырым кычал

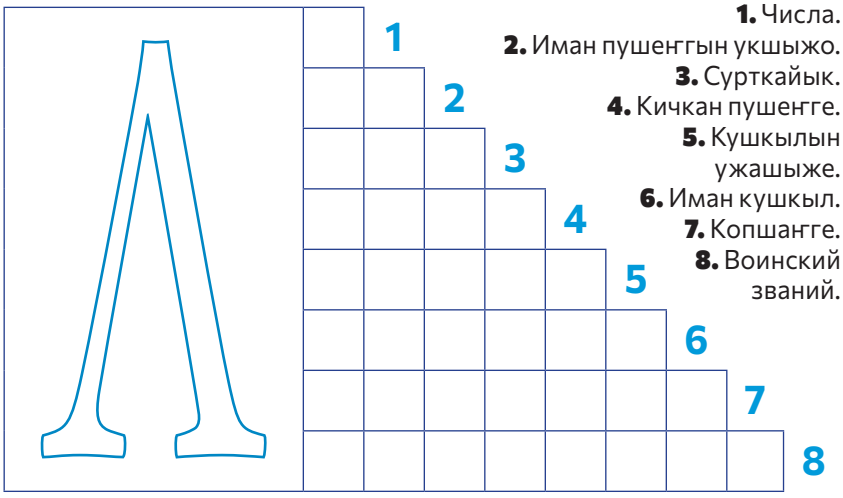

Почмо книга

Тиде книгаште калыкмутым шылтыме. Тыланда тудым лудаш шукемдыме таблице полша.

«Л» чайнворд

1. Числа.
2. Иман пушеҥгын укшыжо.
3. Сурткайык.
4. Кичкан пушеҥге.
5. Кушкылын ужашыже.
6. Иман кушкыл.
7. Копшаҥге.
8. Воинский званий.